

Työriitojen sovittelu- ja ratkaisulait

Viime vuosikymmenen ajalla, jolloin työtaistelut tulivat suurempia työläisjoukkoja käsittäviksi, niiden luku lisääntyi ja ne saivat hyökkäävämmän luonteen, heräsi omistavassa luokassa pyrkimys sovittaa työn ja pääoman välisiä ristiriitoja. Yksi näitä ristiriitojen sovittelukeinoja ovat työriitojen sovittelu- ja ratkaisulait. Ensimmäinen tällainen laki laadittiin Uudessa Seelannissa v. 1894. Kun Uuden Seelannin lailla oli kokeiltu useita vuosia laati Länsi-Austraalian lainsäätäjäkunta samansuuntaisen lain v. 1900 ja Canadian parlamentti hyväksyi sen tosin lievennetyssä muodossa v. 1907. Tämän jäljestä on tällaisia lakeja laadittu Englannissa ja Norjassa.

Jokaisessa maassa herää sellais-ten suurten lakkojen aikana, jotka vaikuttavat lamaanuttavasti koko maan liike-elämään ja järkyttävät kapitalistisen yhteiskunnan perustuksia, pyrkimys estää lakkojen puhkeaminen lainsäädännön kautta. Yhdysvalloissa v. 1913 ehdotettiin pakollisen työriitojen sovittelulain hyväksymistä. Asia oli jo esillä kongressissa, mutta työväestön onnistui silloin kumota tämä heidän vapauksiensa rajoittamisyritys. Kuluneen vuoden ajalla kysymys puhkesi taasen esille aivan odottamatta. Suuren rautatielakon uhatessa vaati porvarillinen sanomalehdistö pakollista työriitojen sovittelemista ainakin sikäli kun rautatieläiset ja muut kuletustyöläiset ovat kysymyksessä. Kun presidentti Wilson ei onnistunut sovitteluyrityksessä rautateiden ja niiden työläisten välillä, hän vaati kongressilta lakia, joka olisi tehnyt lakkojen julistamisen rikokseksi ellei hallituksen tutkijakomitealle annettu ensiksi tilai-

suutta tutkia niitä syitä, joiden tähden lakko julistetaan. Kongressi ei ryhtynyt käsittelemään presidentin tekemää esitystä pääasiallisemmin siitä syystä, että se ei olisi ehtinyt sitä hyväksyä ennen rautatielakon puhkeamista. Toisena syynä oli se, että demokratinen kongressi ei ryhtynyt sitä laatimaan vaalivuotena, koska tiesi järjestyneen työväestön lakia vastustavan.

Mutta vaikka vaara tällä kertaa onkin ohi, niin sittenkin kysymys voi tulla esille aivan läheisessä tulevaisuudessa, olletikin kun tämän maan järjestyneeltä työväestöltä kokoraan puuttuu poliittinen valta. Se voidaan ottaa esille kongressissa sellaisena aikana, jolloin ei ole olemassa minkäänlaisia suurempia työtaisteluita, jotka pitäisivät työläiset valppaina vartioimassa kongressin toimintaa. Tästä syystä on sopivaa tarkastaa niitä kahta suuntaa, jotka tällaisessa lainsäädännössä ilmenevät, nimittäin Uuden Seelannin ja Canadian lakeja ja sitä vaikutusta, mikä näillä laeilla on ollut näiden maiden työläisten taisteluihin.

UUDEN SEELANNIN TYÖRII-TOJEN SOVITTELU- JA RATKAISULAKI

Uuden Seelannin laki siinä muodossa, jossa se vuonna 1894 hyväksyttiin, oli pakollinen työriitojen ratkaisulaki, tarkotettu estämään lakkojen ja työsulkujen puhkeamista. Laki antoi sovinto-oikeudelle vallan määrätä työsuhteet ja alimman palkan oikeudelle esitetyissä työläisten ja työnantajien välisissä riitaisuuksissa. Lakia on sen jäljestä useita kertoja korjattu, mutta yhä edelleenkin sen tarkoitus on so-

vitella työläisten ja työnantajien välisiä riitaisuuksia ja määrätä palkkoja sovinto-oikeuden kautta. Ensinnä oli olemassa vain sovinto-oikeus, joka määräsi palkat, työpäivän pituuden ja työsuhteet. Tämän sovinto-oikeuden päätöksellä oli ja yhä edelleenkin on lain voima. Jos työläiset oikeuden päätökseen tyytymättöminä lakkoutuvat, heitä rangaistaan siitä. Työnantajia myös rangaistaan, jos he maksavat alle sovinto-oikeuden määräämän palkan tai teettävät pitempiä työpäiviä kuin mitä kullakin teollisuusalalla on määrätty. Vuonna 1908 perustettiin n. s. sovintolautakunta, jonka tehtävänä ei ole määrätä työpalkkojen suuruutta ja työpäivän pituutta koskevia seikkoja, vain koettaa saada työläiset ja työnantajat sopimaan keskenään. Tämän sovintolautakunnan kautta tehdyillä sopimuksilla on lain voima ja useimmassa tapauksessa ne vielä vahvistetaan sovinto-oikeudessa. Siellä missä sovintolautakunta ei saa sopimusta aikaan, asia menee itsestään sovinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Lain mukaan jokainen työnantajien yhdistys, jossa on vähintään kolme jäsentä ja vähintään viisitoista jäsentä käsittävä työläisten yhdistys jollakin määrättyllä teollisuusalalla ja määrättyssä teollisuuspiirissä voi registreerautua teollisuusunion nimellä. Samalla tavalla jokainen laillistettu osakeyhtiö voidaan registreerata työnantajien teollisuusuniona. Kaksi tai useampia työläisten tai työnantajien teollisuusunionia jollakin vissillä teollisuusalalla voivat registreerautua teollisuusliitoina.

Tällaiset registreerautuneet teollisuusunionit voivat tehdä työsuhteita koskevia sopimuksia. Nämä sopimukset (jotka ovat sitovia vain kysymyksessä oleviin työläisiin ja työnantajiin nähden), vaikka niiden

voimassaoloaika onkin rajotettu kolmeen vuoteen, ovat siitä huolimatta voimassa niin kauan kun niiden sijalle on tehty uusi sopimus tai annettu sovinto-oikeuden päätös.

Elleivät työläiset ja työnantajat pääse keskenään sovintoon, silloin asia joutuu sovintolautakunnan käsiteltäväksi ja ellei sovintolautakunta saa sovintoa aikaan, asia menee lopullista ratkaisua varten sovinto-oikeudelle.

Kuten edellä jo mainittiin, sovintolautakunnalla ei ole pakkokeinoja käytettävänä. Se vain koettaa saada työläiset ja työnantajat sopimaan keskenään. Jos sovinto saadaan aikaan, jäljennös tästä sopimuksesta jätetään näitä asioita käsittelevään hallintovirastoon. Jos taas sovintolautakunnan jäsenet eivät saa aikaan sopimusta, mutta sen sijaan yksimielisesti suosittavat jotakin vissinlaista sovintoperustaa, tästä lautakunnan suosittelemasta sopimuksesta jätetään jäljennös hallituksen virastoon ja ellei kumpikaan puoli kuukauden sisällä ilmoita hyväksyvänsä sitä, se astuu automaattisesti voimaan.

Jos sovintolautakunta ei saa sovintoa aikaan ja pääse yksimielisyyteen, silloin asia menee sovinto-oikeuden ratkaistavaksi. Sovinto-oikeuden päätös on sitova samalla tavalla kuin sovintolautakunnankin päätös kysymyksessä oleviin riitapuoliin nähden ja siinä piirissä alettavat uudet samanluontoiset teollisuuslaitokset ovat oikeuden päätöksen määräyksien alaisia. Sovinto-oikeuden päätöksetkin ovat nimellisesti voimassa vain kolme vuotta, mutta niiden määräykset ovat sitovia vielä senkin jälestä niin kauan kuin uusi päätös on annettu tai sopimus tehty.

Sovintolautakunnan kokoomus on seuraava: hallitus nimittää neljä sovitelijaa kolmeksi vuodeksi ja ja-

kaa maan kahdeksan teollisuuspiiriä näiden sovittelijain hallittavaksi. Jos työläiset tahtovat saada sovintolautakunnan käsiteltäväksi jonkun riittaisuuden, josta he eivät ole päässeet yksimielisyyteen työnantajansa kanssa, he ilmoittavat siitä piirinsä sovittelijalle ja ehdottavat puoleltansa kahta jäsentä sovintolautakuntaan. Sovittelija ilmoittaa tästä työnantajalle ja kehottaa häntä nimittämään kaksi jäsentä sovintolautakuntaan. Täten tulee uusi sovintolautakunta valittavaksi kutakin riittaisuutta varten.

Sovinto-oikeuksia on vain yksi koko maata varten. Tähän sovinto-oikeuteen nimittävät työläisten uni-ot yhden jäsenen, työnantajien uni-ot toisen ja hallitus sovinto-oikeuden tuomarin. Tällä tuomarilla on sama valta ja samat oikeudet kuin maan ylioikeuden tuomareilla.

Työnantajaa, työnantajien uniota tai liittoa voidaan sakottaa sata puntaa kustakin sovinto-oikeuden päätöksen tai teollisuussopimuksen rikkomisesta ja työläistä viisi puntaa jokaisesta rikkomisesta.

Niin kauan kun Uudessa Seelannissa vallitsi nousuaika, kun maan teollisuus laajeni eikä työläisiä ollut oikein riittävästi tyydyttämään teollisuuden tarvetta, tämä sovinto-oikeusjärjestelmä menestyi mainiosti. Uusi Seelanti tunnettiin työläisten paratiisina, jossa ei ollut lakkoja ja muunlaisia taisteluita työläisten ja pääoman omistajien välillä. Sopimukset saatiin aikaan sovintolautakuntien avulla ja silloinkin kun asia joutui sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, oikeuden päätös oli useasti työläisille edullinen. Vielä niinkin myöhään kuin v. 1909 hallituksen työviraaston raportin mukaan Aucklandin kengäntekijöistä 66 prosenttia sai enemmän kuin mitä oli sovintolautakunnan määräämä alin palkka. Wellingtonissa sai

85½ prosenttia kengäntekijöistä enemmän kuin alimman palkan, Christchurch'issa 66 prosenttia ja Dunedinissa 50 prosenttia. Sama piti paikkansa toisiinkin ammattilaisiin nähden.

Mutta vuosi 1912 toi maahan ankaran teollisuuspulan. Siirtolaisten maahantulo oli myös viimeisten vuosien ajalla huomattavasti lisääntynyt, joten nyt oli työläisiä maassa enemmän kuin tarvittiin. Työläisten ja työnantajien keskinäiset sopimukset tulivat yhä harvinaisemmiksi ja sovinto-oikeus sai työtä entistä suuremmissa määrässä. Mutta sovinto-oikeuden suhtautuminen työläisiin oli kokonaan muuttunut. Työläisten palkankorotus- ja työpäivän lyhennysvaatimukset eivät löytäneet siellä sellaista vastakaikua kuin ennen. Työläisten yhtä edustajaa vastassa siellä oli aina kaksi työnantajien edustajaa — työnantajien nimittämä edustaja ja hallituksen nimittämä tuomari. Sovinto-oikeuden päätökset alkoivat tulla työnantajille edullisiksi.

Ja niin harhakuva tästä "työläisten paratiisista" sortui. V. 1913 puhkesi suuria lakkoja Wellingtonissa ja Aucklandissa sekä sisämaan hiilikaivannoissa. Tällöin tätä lakia, jota työläisetkin olivat erehtyneet ylistämään ikuisen onnen tuojana, menestyksellisesti käytettiin lakkotaistelujen rikkomiseen. Työläisiä sakotettiin joukottain teollisuussopimusten ja sovinto-oikeuden päätösten rikkomisista. Kun lakkolaiset eivät maksaneet sakkojaan, raastettiin heitä vankiloihin. Lakkotaistelut olivat katkeria ja venyivät pitkäaikaisiksi. Monet niistä kokonaan hävitettiin ja vain jotkut osittain voitettiin. Uuden Seelannin työläiset oppivat tuntemaan, että työn ja pääoman välillä vallitsevaa ristiriitaa ei voida sovittaa ja että sovinto-oikeudessakin ratkaisee

vain voima eikä asian oikeudellisuus.

CANADAN TEOLLISUUSRIITON JEN TUTKIMIS- JA SOVIT- TELULAKI

Canada parlamentti ryhtyi v:na 1907 sovitteluun työn ja pääoman välisiä ristiriitaisuuksia ja estämään lakkojen puhkeamista hyväksymällä teollisuusriitosten pakollista tutkimista koskevan asetuksen, joka tunnetaan Lemieux-lain nimellä. Lain laati William MacKenzie King, joka myöhemmin oli Canadian työministerinä ja nykyisin on Rockefeller Foundationin palveluksessa. Lain piiriin kuuluvat rautatieläiset, merimiehet, satamatyöläiset, hiilenkaivajat, sähkörautateiden työläiset ja kuntien ja kaupungeiden työläiset sekä sotatarvetehtaisissa työskentelevät työläiset viime vuodesta lähtien.

Nämä työläiset eivät saa lakkoutua, elleivät ole ennemmin pyytäneet hallituksen työvirastolta sovintolautakuntaa tutkimaan heidän ja työnantajien välisiä riitaisuuksia. Jos työvirasto myöntää tällaisen sovintolautakunnan, niin työläiset saavat nimittää siihen yhden edustajan, työnantaja yhden ja nämä kaksi yhdessä valitsevat kolmannen. Elleivät he pääse yksimielisyyteen kolmannesta "puolueettomasta" edustajasta, silloin työministeri nimittää sen. Tämä näin muodostettu sovintolautakunta kuultelelee työläisten vaatimuksia ja työnantajien vastaväitteitä, ottaa selville kullakin paikkakunnalla vallitsevat elämäncustannukset ja koettaa niiden avulla määrittellä työläisten palkankorotusvaatimuksen kohtuullisuutta. Kuulustelun päätyttyä, sovintolautakuuta antaa päätöksensä, jossa se voi ehdottaa palkkojen korottamista, työolojen parantamista ja työpäivän lyhentämistä tai niiden kaik-

kien entisellään pitämistä. Esitys voi olla yksimielinen tai sitte enemmistön ja vähemmistön esitys. Jäljennökset näistä esityksistä on jätettävä hallituksen työvirastolle ja kummallekin riitapuolelle.

Mutta Canadian lain pakollinen muoto päättyy tähän.

Kumpikaan riitapuoli ei ole pakoitettu noudattamaan sovintolautakunnan esityksiä. Mutta työläiset eivät saa lakkoutua ja työnantajat julistaa työnsulkua ennen kun vasta kolmenkymmenen päivän kuluttua luettuna siitä kun sovintolautakunta on päätöksensä antanut. Jos työläiset julistavat lakon, voidaan heitä rangaista siitä. Jos joku yksilö tai työläisten järjestö avustaa tällaisia "laittomia lakkolaisia", sellainen yksilö ja sellainen union virkailijaa voidaan tuomita sakkoihin ja vankilarangaistuksiin.

Laki on alusta saakka saanut järjestyneen työväen tuomion osakseen. On ollut mahdotonta saada puolueetonta sovintolautakunnan puheenjohtajaa. Työläisten ja työnantajien edustajat ovat vain harvoissa poikkeustapauksissa tulleet yksimielisyyteen puheenjohtajasta. Se on useimmiten jäänyt työministerin nimitettäväksi ja hän on nimitänyt siksi jonkun vanhoillisen ja työväenluokkaa sydämeään halveksuvan tuomarin. Täten yhtä työläisten edustajaa vastassa on ollut kaksi työnantajan edustajaa. Työläisten edustajat ovat melkein aina saaneet laatia vähemmistön raportin ja työnantajat eivät ole olleet edes siveellisestikään velvoitettuja sitä noudattamaan. Joskus kylläkin on tapahtunut sellainen ihme, että enemmistön raportissa on suositeltu työläisten vaatimia parannuksia, mutta työnantajat ovat silloinkin jättäneet esitykset huomiotta.

Mutta työnantajat eivät hukkaan

käytä sitä 30 päivää, jonka jälestä työläisillä on vasta laillinen lakkoutumisoikeus. Tämä aika on ikäänkuin määrätty rikkurien värväysajaksi. Sitte kun työläiset ovat valmiit lakkoutumaan, työnantajilla on miehet valmiina ottamaan lakkolaisten paikat. Niin kävi Grand Trunkin rautatielakossa v. 1911 ja niin on käynyt monessa muussa pienemässä palkkataistelussa.

Tämänkin lain voimassa ollessa on voima määrääjäjä. Jos palkan korotusta, työpäivän lyhennystä tai muita parannuksia vaativat työläiset ovat hyvin järjestyneitä ja työnantajalla ei ole mahdollisuutta saada rikkureita, silloin sovintolautakunnan päätös voi olla työläisille edullinen ja työnantaja katsoo viisaammaksi noudattaa päätöstä. Jos taas työläiset ovat heikosti järjestyneitä ja tilanne työmarkkinoille on edullinen työvoiman ostajalle, silloin sovintolautakunnan enemmistö raportissaan suosittelee status quo'n edelleen voimassa pitämistä.

Canadassa on rikottu paljon tätä lakia. Hiilenkaivajat ovat olleet pahimpia rikkojia. He ovat lakkoutuneet vaatimatta hallitukselta sovintolautakuntaa. Tästä huolimata

on vain harvoja lain rikkojia rangaistu. Se johtuu siitä, että suuren lakon sattuessa rikkojia on liian paljon. Lain "isä" William MacKenzie King lausui kerran, että tämän lain rikkojat eivät sopisi maan vankiloihin. Mutta rangaistuksetkaan eivät ole silti aivan tunteettomia. Työväenjärjestöjen johtomiehiä on sakotettu tottelemattomuudesta ja tuomittu vankilaan siitä että ovat rahallisesti avustaneet "laittomia" lakkolaisia.

COLORADON TEOLLISUUSRIITTOJEN SOVITTELULAKI

Colorado on ainoa valtio Yhdysvalloissa, jossa on voimassa paikallinen teollisuusriitöjen tutkimis- ja sovittelulaki. Tämä laki on vain jäljennös Canadan laista ja sen on laatinut samainen Rockefellerin palveluksessa oleva MacKenzie King. Coloradon laki poikkeaa Canadan laista vain siinä että ensiksimmäinittu koskee kaikkia työläisiä kun taas viimeksimmäinittu koskee vain joitakin työläisryhmiä. Coloradon laki on siinä suhteessa parempi kun se saattaa kaikki työläiset orjuuden alaisiksi. Y. M.

